

Slovenski Dom.

Napredno kmetско glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: trisopna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osmina strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo »Slovenskega Doma« v Ljubljani, Knaflava ulica št. 5. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo na upravništvo »Slov. Doma« v Ljubljani

Našim cenjenim naročnikom, ki še niso poslali letošnje naročnine za „Slov. Dom“ naznanjamo, da jim bomo št. 6 ustavili, ako naročnine ne pošljejo pravočasno.
Upravništvo „Slov. Doma“.

Najdimo si svoje mesto v življenju!

Mnogo ljudi izgubi celo svoje življenje z iskanjem mesta, katero bi mogli v tem življenju izpolniti. Nikdar se ne odločijo za nekaj, kjer bi z gotovim mirom in vztrajnostjo se vzdržali.

Kar ravno delajo, to nikdar ne odgovarja temu, kar bi odgovarjalo njih zmožnostim. Imajo zelo krasne misli o zelo vznešenem življenju, katero bi radi dosegli, kjer bi se mogle njih zmožnosti prosto razvijati in kjer bi mogli postati slavni. Toda v svojem točasnem položaju ne morejo postati nič, nič doseči, in vsi njih poskusi so zastoj. Njihovo točasno življenje je prevsakdanje, prenenolično, in nič res kaj vrednega in lepega ne morejo doseči.

Tako hodijo po svetu, nezadovoljni s svojo usodo in iščejo »svoje pravo mesto«; a dočim tako iščejo, poteka življenje, se bliža koncu in kar naenkrat vidijo, da so vse priložnosti že za njimi, pred njimi pa samo še praznosta. Ne vedo, zakaj so bili na svetu.

V čem je tičala napaka? Takšen človek je živel v napačnem domnevanju, da najde svoj pravi poklic nekje na potu čisto slučajno, namesta da bi se bil zavedal, da se odpirajo možnosti k višjim ciljem edino in samo le tam, da izpolnujemo vsakdanje, majhne dolžnosti, katere imamo pred sabo, in porabljamo vsakdanje, čeprav malenkostne priložnosti.

Noben dan ni »navaden« dan, samo če imamo le oči odprte, da vidimo lepote in redke priložnosti, katere nam ponuja.

Naše reslo za izvrševanje tega, kar moramo storiti in smatramo za razumno, bodi: Takoj! Še danes!

Volitve v trgovsko in obrtno zbornico za Kranjsko

Kandidatje narodno - napredne stranke so:

Za srednjo trgovino (rdeče glasovnice):

Viktor Rohrmann, trgovec in posestnik v Ljubljani,

Feliks Urbane, trgovec in posestnik, Ljubljana,

Josip Perdan, trgovec in posestnik, Ljubljana.

Za malo trgovino (modre glasovnice):

Ivan Korenčan, trgovec v Ljubljani,

Ivan Kosteve, trgovec v Ljubljani,

Josip Kraigher, trgovec v Postojni.

Za veliko obrt (rumene glasovnice):

Ivan Bonač, tovarnar in posestnik v Ljubljani.

Za srednjo obrt (bele glasovnice):

Ivan Rakovec, tovarnar in posestnik v Kranju,

Ivan Schrey, pekar in posestnik v Ljubljani,

Fran Ksaver Stare, sobni slikar in posestnik v Ljubljani, Sodna ulica,

Lavoslav Bučar, gostilničar in posestnik v Kostanjevici.

Za malo obrt (zelene glasovnice):

Engelbert Franchetti, brivski mojster v Ljubljani.

Opozarjamo, da morajo ženske - volilke v eni ali drugi volilni kategoriji, ki nimajo po obrtnem redu postavljenega upravitelja — kar je redek slučaj — same podpisati glasovnico, poleg njih pa tudi kak moški pooblaščenec, ki mora svojemu podpisu dostaviti: pooblaščenec. Tak

pooblaščenec more samo za eno volilko podpisati.

Somišljeniki po deželi!

Zgoraj vam objavljamo imena kandidatov narodno - napredne stranke za volitev v trgovsko in obrtno zbornico, ki se vrši ta mesec. Somišljeniki, ali naj Vas opozarjamo, da storite zase, kar storite v tem oziru za gorenjo kandidatno listino? Ali naj Vas opozorimo na to, da moramo napeti vse moči, da napredni trgovci in obrtniki zmagajo naravnost sijajno pri volitvah v zbornico? Mislimo, da je vsak obrtnik in trgovec danes že toliko zrel, da ne bo pljuval v lastno skledo s tem, da bi volil klerikalce, tiste ljudi, katerih Kregar in Štefe sta prišla radi zadnjih teh volitev v kazensko preiskavo radi volilnih sleparij, in to na zahtevo državnega pravdnštva. Pač noben obrtnik in trgovec ne bo pozabil, da se ta dva gospoda nista oprala te obdolžitve pred redno poroto, temveč da sta se le izmazala po posredovanju ministrstva. Ljudem, ki so osumljeni volilnih sleparij, pa ne bomo izročali v roke svojih gospodarskih interesov.

Ali bomo pripustili v zbornico ono stranko, katere duhovna glava, škof Jeglič, je pravi vzor nerednega in falitnega gospodarstva, stranke, katere škof sam stoji pod gospodarsko kuratelo svojih lastnih kanonikov!

Ali bomo pripustili v trgovsko in obrtno zbornico ono stranko, ki je s svojo ponešrečeno združno organizacijo oškodovala našo deželo za stotisoče in milijone? Ki je v par letih pri deželi napravila deset milijonov pufa in v rednem proračunu tri milijone letnega primanjkljaja?

Somišljeniki! Če je »vera« stvar čuta in gori omenjenih finančnih fantazij, je pa trgovina in obrt stvar razuma, stvar številke. Pri tem gre za denar, za premoženje, gre za pridnost in znanje. Odkar sta nastali in se razvijali trgovina in obrt, sta imele najnaravnejšega in najodkritosrčnejšega nasprotnika v duhovščini vseh vrst in ver.

Ali bomo res samo na Kranjskem izročili to stanovsko korporacijo ljudem, ka-

terih princip je pač »pobasaj!« za jalovo delo, ki pa še nikoli niso vedeli, kaj je to produktivno delo, razun takrat, če so mogli na njegove stroške živeti.

Ali je klerikalcem kaj mari obrt in trgovina? Kaj še! Klerikalcem le za trgovce in obrtnike toliko, kot za lanski sneg. Njim gre le za dva deželnozborska mandata, ki jim pripadeta, če dobe zbornico v roke. Njih večina v deželnem zboru je le slučajna, ker je tako neznatna, da morejo pri vsakih volitvah priti ob to večino. V tem tiči njih hipna ljubezen do trgovcev in obrtnikov.

Poplačajmo jim torej to ljubezen tako, kot zasluži, pri volitvah za trgovsko in obrtno zbornico oddajmo vsi svoje glasove gorenjim kandidatom, in ostanimo v svojih zadevah svoji gospodarji!

Razmetavanje dež. denarja.

Ko imajo otroci denar, imajo kramarji semenj. Ta pregovor velja tudi o gospodarstvu kranjskega deželnega odbora. Kako lahko miselno se izdaja od nestrokovnjakov težke davke, kako se takorekoč meče denar na cesto, izpričuje najbolje sledeča interpelacija narodno-naprednih poslancev v zadevi plemenskih prašičev:

Interpelacija

poslanca Adolfa Ribnikarja in tovarišev na gospoda deželnega glavarja radi prodaje na deželne stroške kupljenih plemenskih prašičev izven vojvodine Kranjske.

Deželni odbor je kupil za izredno drag denar plemenske prašiče na Nemškem, brez dvoma z namenom, da bi se z njimi plemenil živinski rod v naši deželi. Kolikor je nam znano, je plačal deželni odbor za 33 plemenskih svinj 13.137 K 06 vin., za 7 plemenskih mrjascev pa 3984 K 40 vin. Deželni živinorejski nadzornik Legvart zaračunal je pri tem nakupu samo zase 1602 K 09 vin., razen tega pa se mu je še priznalo 444 K 91 vin. v drugih nakupnih izdatkih. Poleg deželnega živinorejskega nadzornika je kupoval te prašiče tudi še drug zastopnik deželnega odbora. Brez njegovega računa pa znašajo nakupni stroški za 40 plemenskih prašičev še 19.130 kron 46 v. Vsako živinče je že po tem računu stalo torej povprečno čez 400 K, kar je vsekako zelo visoka cena pri tej vrsti živine.

Sedaj pa beremo v »Anbot- und Nachfrageliste« Nr. 15 z dne 21. decembra 1911, kojo izdaja »Zentrale für Viehverwertung, Wien, VIII., Lamngasse 4«, ponudbo, s katero se hoče prodati za drag denar kupljene plemenske prašiče izven Kranjske. Neverjetno čudno se v tej ponudbi utemeljuje odprodaja izven dežele s tem, da se le radi pomanjkanja krme v deželi odproda to plemensko živino izven dežele.

Z ozirom na to, dovoljujejo si podpisani staviti na gospoda deželnega glavarja naslednja vprašanja:

1. Ali je njemu razpis prodaje na deželne stroške kupljenih prašičev znan?

2. Ali je pripravljen vse potrebno ukreniti, da se dragocene plemenske živine izven dežele ne proda?

3. Zakaj se je poslal razpis v »Anbot- und Nachfrageliste« in zakaj se je hotelo odprodati za tak drag denar za deželo že pridobljene prašiče?

V Ljubljani, dne 25. januarja 1912.

(Slede podpisi.)

Zanimivo je to: deželni odbor prodaja te drago kupljene živali zato, ker je baje pomanjkanje krme v deželi. Vprašamo torej: Zakaj pa je klerikalna gospodarska zveza izvozila toliko krme iz dežele, da se plemensko žival, drago kupljeno, sedaj mora prodajati?

Vprašamo nadalje: Zakaj pa sta deželni odbor, oziroma klerikalna večina, dala potem klerikalnemu združenstvu za dva milijona jamstva, zakaj mu posodila vseučiliški fond v znesku tričetrtine milijona kron, tistemu združenstvu, ki je iz naše dežele vso krmo tako do zadnjega poprodalo, da deželni odbor ne upa več prehraniti par drago plačanih plemenskih prašičev? Pri takem gospodarstvu z deželnim denarjem se pa vendar že vse neha. Upamo samo še, da bomo kmalu brali v časopisu društva za »Viehverwertung« ponudbo deželnega odbora za izvoz tistih telet, ki volijo takšne »finančne ministre«, ke nas bo potem navdalo še nadalje upanje, da potem končno »radi pomanjkanja krme« zapuste deželo tisti trotje, ki se razumejo res edino le na bero, na najnavadnejše koristi svojih volilcev pa že ne več, kaj šele, da bi se razumeli na kaj pametnega?!

Slovenija

k Deželnozborka volitev v Beli Krajini se vrši radi odstopa bivšega deželnega poslanca in glavarja pl. Šukljeta, dne 14. marca 1912.

k Deželni odbornik dr. K. Triller je strankam na razpolago vsak ponedeljek, četrtek in soboto od 9. do 10. dopoldne.

Naročniki! Pridobivajte nam novih naročnikov. Le z dobro denarno podlago je mogoče vzdrževati resen in stvaren tednik. Kar storite »Slovenskemu Domu«, storite sebi. Za vas je tako priporočilo malenkost, za nas načelnega pomena, če je takšnih malenkosti — na tisoče.

k Današnje številko smo zaradi petkovega praznika zaključili že v sredo zvečer mesto v četrtek kot sicer, kar naj dopisniki izvolijo vpoštevati. Na posamezna pisma uredništvo odgovarja samo v Listnici.

k Nov naskok škofa Jegliča na naše žepe. Bankerotni ljubljanski škof Jeglič je zopet v velikih denarnih stiskah. Potrebuje okroglih 150.000 K za svoje zavode v Št. Vidu. In ker mu ljudstvo na deželi ne gre več na limanice in ker mu razni »ofri« prinesejo kvečjemu še par knofov, hoče napraviti novo finančno operacijo, s pomočjo katere hoče indirektno iztisniti iz našega že itak revnega ljudstva 150.000 K. Izdal je na vse duhovnike ferman, naj da vsak duhovnik v ta namen štiristo kron. Če pa ta ali oni duhovnik nima toliko denarja, tedaj naj si izposodi pri »Vzajemnem društvu« v Ljubljani to vsoto, za katero bo plačeval skozi sedem let po 6 K na mesec. Duhovniki lahko drug drugemu žirirajo. Vsak duhovnik, ki se na ta način zadolži, mora pa v svoji oporoki tudi natančno določiti, da bodo še preostale obroke morali plačati njegovi dediči. Med duhovščino, posebno starejšo na deželi, je zavladala zaradi tega nasilnega čina škofovega velikanska nevolja. Ta ferman škofov namreč ni nič drugega, nego navadno izsiljevanje. Kajti kdor pozna značaj škofa Jegliča, ta tudi dobro ve, da bo tisti duhovnik, ki ne bo plačal te vsote, občutil vso jezo škofovo. Sicer pa teh zneskov ne bodo plačali duhovniki, temveč bodo v tej ali oni obliki ta denar iztisnili iz ljudstva. Eno se nam pa čudno zdi, da bodo duhovniki, ki si bodo denar izposodili, žirirali drug drugemu. To diši nekako po »Wechselreiterei«.

k Krvavi dogodki v Zagrebu. V sredo 31. januarja je prišlo po zborovanju vseučilišnikov po krivdi policije do krvavih dogodkov. Brez vzroka se je policija na konjih zapodila po zborovanju med udeležence. Prišlo je do burnih prizorov. Petnajst dijakov je bilo nevarno ranjenih. Mnogo ljudi pa aretirani. Ubogi hrvaški »višji oziriri« ne puste priti v red.

k Klerikalni neuspeh pri čipkarstvu. Na inicijativo idrijskih klerikalcev je bila zapričela osrednja vlada velikansko akcija za ureditev razpečevanja čipkarskih izdelkov avstrijskih pokrajin. Ker pa klerikalcem ni bilo toliko za izboljšanje položaja producentov, kakar za to, da preskrbe nekaj mastnih korit svojim pristašem in skušajo gospodarsko uničiti nekaj naprednih trgovcev, je bila vsa akcija že od početka pogrešena. Če pa se je od napredne strani opozarjalo vlado na napake njene čipkarske akcije, tedaj so zagnali navadno klerikalci velik hrup, češ, liberalci ne privoščijo ubogim delavkam poštenega zaslužka. In vlada je slepo, kakor vedno, zaupala klerikalcem, ki so se znali predstavljati kot posebni pospeševalci čipkarske industrije. Najprvo je vlada ustanovila e. kr. centralni čipkarski tečaj na Dunaju, kmalu nato e. kr. zavod za žensko domačo industrijo in zvezo avstrijske domače industrije. Nič ni pomagalo, da so pridobili protektorat neke visoke dame, vsa podjetja so bila brez zmožnih ljudi v

vodstvu, močno pasivna, v skladiščih se je kupičilo manjvrednega blaga za stotisoče kron, ki se nikakor ni moglo razpečati. — Končno je bilo finančnemu ministru odveč, da je moral leto za letom doplačevati milijonske deficite, vlada je izprevidela, da je njena akcija v prilog čipkarstva zgrešena in **razpustila je vse po njej ustanovljene čipkarske kupčijske zavode**. Namesto teh pa se je ustanovila **privatna družba za avstrijsko domačo industrijo**, ki ji načeluje kot predsednik dr. Minkus, bivši voditelj opuščene centralnega čipkarskega tečaja. **Vlada se je srečno otresla po klerikalnih zapričete špekulacije, deželni odbor kranjski pa je med drugim postal deležnik nove kupčijske družbe, da bo pomagaj dunajskim Židom polniti žepe na škodo domačih trgovcev in kranjske industrije**. Za Dunaj se briga naš deželni odbor, za razvoj kranjske trgovine pa mu ni mar. Klerikalci so torej doživeli pri čipkarstvu velik fiasko, prej sloveče idrijsko čipkarstvo je po njihovi zaslugi znatno oškodovano.

k **Zmaga na Koroškem**. V občini Vernberg, ležeči na skrajni slovenski meji, so Slovenci pri zopetni volitvi v III. razredu sijajno zmagali. Naših 183, nasprotnih le 88 glasov. Živeli!

k **Inserentov leksikon** je časopisni katalog. Brez natančnega, v vseh točkah zanesljivega priročnega kazala ne more izvršiti svojih publikacijskih načrtov ali pa bi jih izvršil z veliko izgubo časa in uspeha. Ta stara izkušnja je že od nekdaj vodila anončno pisarno M. Dukes nasled. (Maks Augenfeld & Emerik Lessner) na Dunaju, I., Wollzeile 9, da je svojemu časopisnemu katalogu, ki ga izdaja, posvečala največjo važnost. Z neutrudno revizijo vedno stoječ na višku sedanjega časa, daje ta časopisni katalog firme M. Dukes nasled. inserentu množico najdragocenejših informacij. S tem natančnim katalogom v roki lahko najhitreje ter v največje zadovoljstvo reši za vsakega inserenta odločilna vprašanja: »kako — kdaj — kje?« Katalog, ki je ravnokar izšel, govori v predgovoru o splošnem narodno - gospodarskem položaju ter je inserentom na razpolago gratis in franko.

o Ljubljanska okolica o

1 **Št. Vid nad Ljubljano**. Klanfarjev Tone zopet svojo neizmerno radodarnost izkazuje v tem, da je cesto proti farovžu brezplačno ponižal, ter baje po sedem kron kub. meter pri zasipanju okrog nove šole zaračunal. Enako, kakor pri pokrivanju podaljšane šentvidske cerkve, ko je novo streho brezplačno pokrival, ki je bila na 4000 kron proračunana in zato pa za staro flikarijo 13.000 K zaračunal. O ti blaga duša, ki se toliko žrtvuje za svojega »bližnjega«, kakor je bil n. pr. tisti, ki je na vseh svetnikov dan pesek na litre prodajal na pokopališču. To pa še ni zadosti. Zopet

se mu kaže žrtvovati: namreč pri gradbi vodovoda za novo šolo, ki se bode letošnje leto zgradil. V to svrhu je že kupil »**Mattjakovo**« posestvo, na katerem namerava zgraditi ravnokar imenovani vodovod. Interesentje onega bistrega studenta, rešite Klanfarja žrtve, seve »denarne«, da ne boste vi brez vode. Ni čuda torej, da se je šolski proračun toliko prekoračil, namreč **od 160.000 K na 260.000 K**. Tukaj se vidi, kako resnične in kako v polni meri veljajo šentvidskim klerikalnim osrečevalcem sledeče besede:

Ko dobijo kako koncesijo, se zbirajo okrog nje kakor kavke.

In v lepi slogi med seboj si jo dele.

A ljudstvo kake imaš pa ti opravke?

Ti moliš, hodiš za procesijo, upiješ živjo in plačuješ davke.

1 **Št. Vid nad Ljubljano**. »Slovenski Narod« od 27. januarja nam je poročal, kakšne namene imata naša kolovodja Klanfar in Zabret glede stroškov in plačila nove šole v Št. Vidu. Da pa bo stvar bolj jasna, poročamo dalje: Stavba naše šole je dogotovljena, seveda so z njo združeni stroški, nekaj potrebnih in nekaj nepotrebnih. Če se pregleduje oferte, ki so bili podani za različna dela, se da to precej mirno reči. Krajni šolski svet, v katerem sede poleg Belca in Zabreta tudi sami njujni kimavci, izvzemši samo gosp. Vodnika, ki pa sam pri vsej dobri volji ne more nič — se ni mnogo premišljati. Sklenil je, naj se stroški v znesku 250.000 K krijejo s posojilom, ki naj se vzame pri novopečeni hranilnici kmetskih občin ali občinski hranilnici, ki so jo ustanovili lansko leto razni prijatelji kmeta. Ni pa hotel videti del kritja, ki se da doseči s prodajo starih dveh šol, ki se sedaj ne rabita več za šolske namene, vendar pa imata vrednost nekaj 10.000 K. Torej vzeti posojilo, jako lepo, toda treba je misliti, da bode isto treba plačati. No pa vmes je vendar še ena točka, treba je namreč dovoljenja občinskega odbora. Isti mora namreč to najetje posojila dovoliti. Upamo, da tega občinski odbor ne bo dovolil, dokler se ne prodajo stare šole, ker posojilo naj se vzame le v znesku primanjkljaja, ne pa da bi si Zabret in Klanfar delila »za provizijo« stari šoli, kot se pogosto čuje.

1 **Št. Vid nad Ljubljano**. Javno vprašanje na gosp. župnika Zabreta v Št. Vidu. Kako ste mogli Vi kot član reklamacijske komisije glasovati, da se nahaja v Šent Vidu hiš. št. 51 firma Zabret Podlesnik, ne pa posestnika Zabret - Podlesnik, ko ste vendar Vi sami sopoestnik Podlesnikov? Ali se taka trditev strinja z prevzvišenim stanom katoliškega duhovnika? Ali mora imeti »Kraljičeva« hiša v Št. Vidu res zmirom nekaj izvanrednega, nekaj znamenitega. Saj je menda dovolj znamenito to, ko je že oni svetnik za **Kraljičevim kozolecem** imel firmo, obsebi umevno, da tudi ne z obrtom in trgovino. Kakšno obrt ali trgovino pa izvršuje firma Zabret

Podlesnik v Št. Vidu, po domače firma za vnovačenje ljudske neumnosti? Pika!

1 **Št. Vid nad Ljubljano**. Plačilo stroškov za novo šolo nam je že naznanilo okr. glavarstvo in isti ne bodo majhni, ker letnega plačila bode treba okroglo 10—11.000 kron. Treba bo denarja in kje ga vzeti? Gotovo bode treba plačevati potom občinskih naklad, katerih ne bomo preveč veselili. Merodajne osebe (in to je krajni šolski svet, na čelu mu Klanfar in Zabret) bi morala imeti predvsem skrb, da se davkoplačevalce obvaruje velikih naklad. Kakor se pa vidi iz njih delovanja, jih to ne skrbi. Imamo namreč dve stari šoli, in bode že skoraj leto preteklo, kar se ne rabita popolnoma nič. V starih šolah je minimalna vrednost 30.000 K, kar bi še obresti dalo 1500 K letno. Če bi krajni šolski svet storil svojo dolžnost, bi nam torej že pri tem lahko prihranil samo do sedaj nad 1000 K.

o Dolenjske novice o

d **Sava**. Dne 30. januarja smo zagrebli nadučitelja na Sv. Gori gosp. Dell' Cota. Kako je bil priljubljen, spričuje obila udeležba pri pogrebu, čeprav se je vršil ta tako visoko na hribu. Prihitelo je na poslednje spremstvo 23 učiteljev in učiteljic ter skoro vsi ljudje iz fare. Še en teden pred smrtjo se je ločil od nas, ko smo podpisovali letne račune. Bodi ti, dragi naš prijatelj, lahka slovenska zemljica na domačem hribu, v krasni naši okolici! To želimo tebi, dragi pokojnik, sebi pa enakega naslednika.

d **Iz Boštanj ob Savi**. Dne 26. januarja je prišel dan plačila župniku Martinu Kerinu za vse obrekovanje in nečedno čekarijo v katoliškem lažnjivem listu, pri občinskih volitvah. Volitve so izpadle izborna, pomedli smo vso staro klerikalno šaro iz občinskega odbora. Klerikalni kimavci Kerinovi — saj jih je samo nekoliko — se imajo njemu zahvaliti, da se je to zgodilo, kvitira mu pa naj to dobroto njegov prijatelj ob Savi s krepkim, njemu vajenim hud . . . , pri . . . ! Ko smo pred tremi leti iz samega usmiljenja par klerikalcev v občinski odbor volili, se je župnik v nekem lističu iz nas norca delal in se nam nesramno rogal za to mu izkazano dobroto. Sedaj pa ima svoje plačilo. Tako ogrden še ni bil Boštanj celo dobo svojega obstanka, ko zdaj, kar je Kerin tukaj. Da niso ljudje sploh, posebno pa naprednjaki, miroljubni in pametnejši od njega, bi se bili med seboj že pobili. Take žalostne razmere so za časa vladanja Martina Kerina v Boštanju. Preje se iz Boštanja v liberalnih listih ni dopisovalo, ne o veselih, ne o neprijetnih dogodljajih. Župnik pa naj ne misli, da je časopisje samo zanj. Mi smo tudi v šolo hodili, in sicer v prav dobro, nepokvarjeno šolo, akoravno ne 16 let, kar sam trdi. Neka pametna ženska je k tej njegovi izjavi opomnila: **pa še premalo, da bi nas zamogli lepo z lece poučevati.**

Slišimo, da proti občinskimi volitvami kuje rekurz. Le ga naj, bo še bolj osramočen, kajti mi ne izgubimo niti enega glasu. Duhovne posode zmiraj kriče, da je preveč e. kr. uradnikov. Naj se le pri e. kr. okrajnem glavarstvu v Krškem vpraša, koliko imajo gg. uradniki opravila, posebno o priliki kakšnih volitev, reševati morajo slamnatih reklamacij, rekurzov na stotine in stotine. Sam liferant Kerin jih vlaga neštevilno množico, s katerimi bega ljudstvo in nalaga brezpotrebno delo uradom.

d Boštanj. Občinske volitve dne 26. januarja t. l. izšle so s popolno zmago napredne kmečke stranke. Nič ni pomagalo grdo obrekovanje na naše kandidate od strani zaslepljenih klerikalcev in duhovščine, ne hujskanje in grožnje s peklom. Tudi čez 300 izvodov »Domoljuba« so poslali na volilce, v katerem prav po klerikalno lažejo čez dosedanjo občinsko upravo in obrekujejo, psujejo in grde posamezne može - volilce — a vse zaman. — Kaplan, kateremu je bog podelil tako vročerkrvnost, da bi sicer ne bil kos svoji nalogi — kakor je z lece izrazil — obletel je celo občino ter nadlegoval volilce, popisoval glasovnice, grozil z odpovedjo posojila in grdo lagal in obrekoval čez napredne boštanske kmete. — A vse, vse ni nič pomagalo, napredni kmečki volilci so zmagali na celi črti kar najsičajnejše. Slava jim! Ves slovenski svet občuduje naše vrle može, može jeklenega značaja, ki ne klonijo pred vsakomur, najmanj pa pred kakim kaplančetom, tilnika, dobro vedoč, da ima on svoj poklic v cerkvi. Nič si iz tega ne storite, ako o vas »Domoljub«, kateremu že živ krst nič več ne veruje, žaljivo piše, ali pa kaplan raz lece na vas psuje. Imejte zavest, da ste bolj verni in pošteni in kot taki bogu bolj dopadljivi, kakor pa tisti, ki pod krinko klerikalizma počenjajo vsakovrstna nepoštena in nedovoljiva dejanja, ki iz zasede napadajo, obrekujejo poštene može in čez nje hudobno lažejo. Volilci, ostanite vedno kot dosedaj vztrajni. Le takega se čisla in spoštuje, ki je značajan. In to ste vi, neustrašeni boštanski volilci, ki v svoji izkušnosti in previdnosti dobro veste, kak hud udarec bi bil za vas davkoplačevalce, ako bi nad vami zavladala klerikalna komanda. Še enkrat, čast takim kremenitim možem boštanske občine, ki so tako sijajno odbili napad proti, za kmete tako pogubonosnemu klerikalizmu.

d Iz Prečne. Kaj in kakšni so klerikalci, očitnejše ne morejo pokazati, kakor so pokazali pri občinski volitvi v Prečni. Ko je sprevidel župan Vintar pri volitvi, da on nikakor ne bo izvoljen za župana, je odložil skrutinij za delj časa, da bi mogel kako med tem časom ovreči volitev. Ker si le ni mogel izmisliti »ta prave«, se je predrznil, obljubiti javno v gostilni Franceta Drenika v Prečni 200 K onemu, ki si upa uničiti glasovnice. Kake posledice je

imelo to govorjenje, je že znano. Najboljše je pri tem še seveda to, da so njega vtaknili za nekaj časa v luknjo. Pravega storilca, ki je uničil glasovnice, dosedaj še niso dobili. Sumijo pa tudi jako različno. Preiskovalni sodnik ima s tem jako veliko posla, kajti marsikateri dan jih je poklicanih kakih 20 prič. V celi občini pa vlada hudo ogorčenje nad klerikalnimi odborniki. Planinška iz Doljnih Kamene, kateri je bil zelo dolgo za odbornika, njegovi sovaščani niti videti ne marajo in vzeli so mu sedaj tudi cerkveništvo, katerega je imel, odkar živi v Dol. Kameneah. Ali je treba toliko sovraštva med ljudmi g. klerikalci?

d Iz Šent Janža. Prišel je predpustni čas, čas, v katerem si izbirajo posamezniki svoj zakonski par v skupno dosmrtno življenje. Tako imamo letos tudi v Šent Janžu nekaj ženinov in nevest. Kakor je pa znano, da morata biti ženin in nevesta oklicana v cerkvi in tudi lahko v kakem časopisu, se nam prav čudno zdi, iz kakega stališča naš glasni župnik Bajec oklicuje tako na lahko, da menda še sam sebe ne sliši. Gosp. Bajec! Mi to prav dobro vemo, da ste jako glasni kadar — udrihate po »Slovenskem Domu« in če je vam kot katoliškemu duhovniku kaj ležeče na zakonskih zadržkih, zakaj ne oklicujete razločno in glasno? (!) Bomo videli!

Ženin.

d Št. Janž. Kaj vse si ne izmislil naš župnik Bajec! Zdaj se je domislil, da bo morala občina plačevati mežnarja in organista in sicer za oba na leto 1200 kron. Tukaj se sedaj prav jasno vidi, kako je klerikalna stranka v korist kmečkemu ljudstvu. Do sedaj je dobival organist, ko je bil obenem tudi mežnar, bero, in od clega posestva je dobil pol mernika zmesi — ali pa kar je bilo — v vrednosti dveh kron, in bil je prav zadovoljen, saj se mu je včasih žito nakopičilo tako, da bi bil odmeril z njim največjega posestnika v Šent Janžu. Povprečno pa plačajo posestniki od kmetije po 80 kron direktnega zemljiškega davka in cela očina približno 9000 kron. Če se posreči župniku dobiti plačilo pri občini za mežnarja in organista, bi morali plačati za ta dva od omenjene svote okroglo 14 odstotkov in tako bi moral posestnik plačati mesto zmesi v vrednosti dveh kron, **11 kron 20 vinarjev.** Možje! Menda vendar niste tako nespametni, da bi pustili, da bi Bajec delal z nami, kar bi se mu izljubilo in iz naših žepov na zvit način kradel denar. Če organist ne bode izhajal, ko ima poleg bere še razne druge cerkvene dohodke, kakor: plačilo od pogrebov, zvonjenja, krstov, upepljevanja itd., kako bomo izhajali pa šele mi, ko vse preži na nas: plačaj in plačaj! Naj pa organisti malo manj pijo, da ne bodo vsaki dan pijani, bodo pa bolj izhajali! Zakaj hoče imeti Bajec mežnarja in organista od občine plačana, smo hitro na jasnem. Mračku in njegovi ženi vlada prevelika noblesa, posebno ona kar videti ne mara kmetov, — »wir sind hoch«. —

Mežnar Kovač, po domače Blažčev Nace, ima pa dva sina v ljubljanskih šolah. Eden bode organist, drugi pa, pravijo, da bode kaplan. Ker je pa njih oče, Blažčev Nace, baje radi tega že čez glavo v dolgovih, ne bode mogel več plačevati za svoja dva sina in tako sta sklenila, kakor se sliši, župnik Bajec in mežnar, da vzameta sina, ki se uči v Ljubljani na »forte-piano«, domov ter ga Bajec še nadalje poučuje in obenem bode organist v Šent Janžu z letno plačo 600 kron. Oče njegov bode pa mežnar in tudi s 600 kronami letno plačan. Na ta način mislijo priti do denarja in podpirati sina, ki ima postati kaplan. Če je res vse tako, kam pa pridemo potem, da bi občina plačevala za šolanje kaplanov. Najlepše bi bilo, da ostane vse pri starem. Župnik naj da organistu vrt nazaj, pa bere bode že toliko dobil, da bode z lahka izhajal. Prejšnja dva organista, Zupet in Dragar, prideta takoj in prav rada za sedanje plačo nazaj.

d Popotnik iz Št. Janža. Kot popotnika tvrdke N. N., me je privedla pot tudi v res prijazni Št. Janž, kjer sem hotel napraviti kako kupčijo in se tudi malo pokrepčati. Zavijem jo nad cesto v gostilno, odkoder se je slišalo glasno govorjenje gostov. Ko vstopim, sem imel pred seboj same kmete, iz katerih obrazov je bila brati nevolja. Prisedem k mizi, pri kateri je sedelo nekaj teh neustrašenih korenin in vprašam enega izmed njih: »No, kaj je očka, zimo imamo, zimo?« — »E, kaj zima« — mi odgovori — »ampak ta naš far, ta bo nam vso kri izpil, če se mu bomo pustili. Pravi, da bodo sezidali neko dvorano tam nad staro šolo, organista bodo pa ven dejali, tako, da bomo morali še za organista posebe hišo zidati. Zdaj, kakor pravi, plačati ga bo že tako mogla občina; pa ne bo nič! Mi kmetje ne pustimo. Če ni zadovoljen z bero, pa naj gre, bomo še lažje molili, ko ne bo tistega cinkanja. Pa kako razbija gori po kancelnu in vpije. Zadnjič je tako vpil, da se je vse razločno slišalo iz cerkve pa do Majenove hiše; pa zmerja nas naprednjake z lumpi, hinavei, barabami, lažnjivei, pa ne vem s kom še. Kar mu pride na jezik, vse strese dol po cerkvi. V nedeljo zjutraj je pripovedoval od nekih raztrganih hlač nekaj, pa od enega razbitega lonca, kako je postavljen zajcu v strašilo. Lepo vas prosim, ali se to spodobi za enega fajmoštra, da v cerkvi kaj takega govori? — 57 let sem star, pa takega še ne pomnim. Dolinar je bil tudi glasen mož, pa je po božje pridigoval, ne pa »šimfal« čez »cajtenge«. Ta pa vselej pove, če je notri v »Slovenskem Domu«, tako, da še potem tisti vedo, ki ne bero. Zraven pa vpije in rjove, kot bi se bik v »štali« odvezal. — Nak, jaz ne grem nič več, dokler bo ta fajmošter tukaj, v cerkev, bom pa doma molil.« — Tam pri drugi mizi je pa nekdo pripovedoval, kako sta neki »sveti Lojze« in pa nekega »katoliškega stebra« sin hodila po fari in prosila za les za

čukarsko dvorano. Dobila sta malo, pač pa jih slišala veliko. Tako sta prišla tudi v Rupo k posestniku Kosu, kateremu sta povedala, kaj bi rada. Mož, ki je star — kakor sem slišal — 79 let, je pa odgovoril tako - le: »Koga se pa v to vtičete, če nimate denarja? — Jaz nisem nikoli takrat »cimprov«, kadar nisem imel denarja! To ni nič drugega, kakor da se Orli in Sokoli kavsajo. Bolje bi bilo, da bi ceste popravljali, da bi lažje ljudje k maši in otroci v šolo hodili. Požarne brambe, te je pač potreba, Orlov pa prav nič.« — Nato sta jo z dolgim nosom in polnimi ušesi urnih nog odpihala. — Neki drugi možakar je imel pa »Domoljub« v rokah, vprašam ga, če je klerikalec, pa mi zavrne: »O, ne! Tukaj-le berem, da je en Sokol nekoga s polenom tam v Podborštu nabil. — Ti zlod ti, kako lažejo ti klerikaleci! Pa je bil to en Čuk — Knezov France iz Koluderja, ki je Uduča, ki ni ne pri Sokolih in ne pri Čukih, s polenom po glavi udaril. Jaz sem bil zraven in če treba, prisežem stokrat. Rekel je tudi Knezov France takrat, da ga ne bo nobeden več videl v čukarski obleki, pa je bil zopet. To se vidi, koliko drže na mož - besedo.« — Kot popotnik pridem zopet kmalu v Št. Janž in če bode kaj novie, pa zopet poročam.

d **Iz Tržišča.** Zopet se je priklatil po naši dolini neki vandrovec t. j. postopač »Lažiljuba«, ki se vedno zaletava v napredne može in časopisje. Hodi ponavadi neko dolgo človeče in ko zagleda človeka, ga sumi po svojem lastnem obnašanju. V zadnji številki »Domoljuba« pa je hodil njegov tovariš ter se na enaki način zaletaval v napredne može. Dopisunče vedi, da pri volitvah v Boštanju ne rabijo farjev, ki ne plačajo niti vinarja občinske naklade; ako se pa posestnik g. Flajs zanima za občinske volitve, pa ni čudo, ker je tudi pri plačevanju prizadet. Torej le z vso vnemo na volišče, s farovškimi zdražbarji pa tja, kamor spadajo. Obregnul se je ta »kristjan« tudi ob naprednjaka Jelenea, občinskega odbornika, ki je pri predzadnji občinski seji oporekal radi občinskih naklad, da ima že naša mala občina zadosti naklad in ker občina ne potrebuje nikakega organista, zato ga tudi ne plača. Torej ako ga hoče naš župnik imeti, naj ga plača **iz cerkvenega zaklada.** Vemo pa to, da to našemu župniku smrdi, zato straši ljudstvo s tem, da vpije raz prižnice, da ne bo dvakrat maševal, da bo pritožbo vložil na deželni odbor in slednjič da nas bo zapustil. G. župnik, res imate veliko »bavbavov«, ali vse to nič ne bo pomagalo. Videli so že ljudje vaše gospodarstvo — Tržišče pa ostane vedno v naprednih rokah. In ravno »Slovenski Dom«, katerega naš župnik tako grdo obrekuje, je naklonil za našo cerkev lepo vsoto 175 K. Torej gosp. Vidmar, kdaj je »Domoljub« cerkvi ali občini kaj pridobil? Zatorej vsi na delo, pomagajte svojim občanom do zmage. Naročajte »Slovenski Dom« in vrzite od sebe

laži in obrekovalstvoljuba iz »Katoliške tiskarne«.

Opazovalec.

d **Iz Tržišča.** Umril je dne 19. januarja tukajšnji občinski odbornik gosp. Ivan Borštinar iz Brune vasi. Bil je značajni in blagi mož narodno - napredne stranke. Udeležil se je sprevoda cel občinski odbor. Blag mu bodi spomin!

d **Iz Velikih Lašč.** Kaplan Jožek, ki so ga njegovi predstojniki iz Lašč zapodili v Kočevje zaradi nekkih razmer s tremi dekletki in odkoder jo je popihal v Št. Janž, se še vedno kakor Ahasver vrača nazaj v Lašče obiskavat svoje grlice. Pa kako je zvit. Pride ponoči, odide ponoči, misleč, da ga ne bo nihče zapazil. Pa vendar se je še vedno zmotil. Nikjer se nič ne oglasi kakor pri Lojzki in Micki. Prednost daje pa le Micki, zakaj tam ostaja tudi čez noč na jepergah in dobi ves provijant za dolgo pot. Pravijo tudi, da zadnjič še maševal ni v Laščah, dasiravno je bil celo noč pri J. in ves drugi dan. Kaj je bilo vzrok, ne vemo. Tudi v župnišče ga ni bilo nič, kase sliši. Torej, gospodje: manj gorečnosti v zasledovanju ljubezenskih razmer, več v izpolnjevanju svojih dolžnostih.

d **Iz Dobropolj.** Tupatam čitamo v »Slovenskem Domu« članke vsakovrstne vsebine, edino iz Dobropolj se redkokdaj kaj čita; to je pa zato, ker pri nas vlada strahopetnost pred našimi »višjimi« glavami. Vidimo pa, da bi bilo vendar potrebno, te naše črnuharje malo potegniti za ušesa, da jih ne bode tako srbela naša **požarna bramba.** Torej v minulem »Lažiljubu« sem čital, kako da se obnaša dobropoljska požarna bramba, kako da so cev priklopovali in kako da so kole lomili pri Čelofigotovem plotu in kako da se raznaša »Slovenski Dom« od Miheove kovačnice pa do Klinčeve krojačnice. »Domoljubovemu« dopisniku bi svetovali, da naj se drugič o celi stvari sploh **informira**, da ne bo take kozle streljal: 1. G. Čelofiga sploh nima nobenega plotu v Dobropoljah v svoji lasti; 2. g. Mihe pa tudi nima nobene kovačnice in tatrek; 3. g. Kline pa tudi nekrojačnice, torej to so tri glavne točke, ki so v »Domoljubu« čisto neresnične. No, pa vsaj dopisniku »Domoljuba« tudi ne moremo vsega hudo zameriti, ker ni bogve koliko časa še, kar je priromal s svojo culico Dobropoljce slepit. Dopisniku »Domoljuba« bi svetovali, da se naj raje ozre malo k sosedu, v čukarsko dvorano, tam bo dobil precej več paše za svoje oči, nego pri gasilnem društvu. Mogoče izve, kako je nekdo miši lovil, kako mu je nadčuk frak razparal, ko je nosil zavezane oči po dvorani, kakor kak pobalin s šestimi leti. S takimi in enakimi otročarijami se naši duhovni pastirji zabavajo v Dobropoljah. Le najprvo pred svojim pragom pometite, ker imate dosti opravila, preden ga bode očiščili. Le počasi, zakaj mi se tudi ne bomo dali kar tako pobasati v tiste vaše črne mavhe, ker niso nikdar nasičene. Pisec očita, da je gasilno društvo

Pueljeva stranka. Povemo v javnosti, da smo in bomo delovali za gosp. Puelja, zakaj ker je mož, ki misli s svojo glavo in se ne pusti od črnuharjev slepiti. Torej za enkrat bo dovolj, ako pa ne mirujete, bomo pa še povedali, kako ste se obnašali pri Sv. Antonu ob sestanku in pa po koliko porcij je vsak čuk pojedel, da je nazadnje gostilničar moral klobuke pobirat, da je prišel k poštemu plačilu. Kdor ima maslo na glavi, naj ne hodi na solnce.

d **Iz Dobropolja.** Zadnja številka tiste papirnate cunje, ki se imenuje »Domoljub«, je potrdila naše domnevanje, da je dopis, v katerem se je smešilo dobropoljsko požarno, izšel iz naših domačih, najbolj klerikalnih krogov. Kajti »Domoljub« je ponatisnil skoro ves tisti dopis v svojem škodoželjnem veselju, zraven pa je pristačil, da je to »dokaj resničen opis, katerega bi lahko še spopolnili.« Nadalje psuje in zmerja vrli »Domoljubov« poštenjak dobropoljske gasilce, da so **podivjani**, da imajo vaje z litrom, namesto z brizgalno in da zato ne poznajo »štate« svoje brizgalne. Isti dopisnik namenoma laže in imenuje celo osebe, o katerih prav dobro ve, da niso člani društva, samo da zamore delati zgago in zabavljati. Prav posebno mu leže v želodecu različni Videmei, kakor Mihee, Miklič, Črček, Kališčar in drugi. Kaj pa so ti možje storili žalega gosp. Jakliču? Zakaj jih tako preganja, sovraži in napada? Ali ne žive pošteno? Zakaj pa nima za Kržeta nobene slabe besede? Zakaj Kržeta ne imenuje in ga ne zmerja? Ali je to res tak kreposten angelj, da se njegove razbite glave ne upa omeniti g. Jaklič v »Domoljubu«? O, ne! Ampak, on je zvest Jakličev volilec in zato sme počenjati kar hoče; saj jo poznamo to novo vero našo! Kdor se prekrižuje: v imenu očeta Jakliča in sina Štruklja in duha Oreška; pa sme počenjati, kar hoče in lahko ima žensk, kakor kak turški paša, »Domoljub« ga hvali in povzdiguje do nebes. Drugače pa gorje! Kdor se upa drugače misliti, drugače delati, ali celo drugače voliti, kakor ukažejo Jaklič, ta je pa precej »ferdaman«. Ali mi smo spregledali in se ne damo več ustrahovati. Če nas Jaklič ni zlepa mogel obdržati, nas tudi z grda ne bo. Zato je vsak poskus zastoj in čeprav kriči po »Domoljubu«, da smo podivjani. Bo že videl kmalu, kaj se pravi podivjanost. Po naših hrbitih je splezal na stolček, kjer si brez dela ob dobri plači pase trebuh, pa bo tudi po naših hrbitih zdrsnil doli nazaj, kamor spada. Potem bo že videl, kaj je »štata« volilec! — Preteklo nedeljo je imelo tukajšnje gasilno društvo svoj občni zbor, na katerem se je marsikakšna goraka slišala čez »Domoljubovega« dopisnika. Oglasil se je tudi znani Jakličev najemnik iz Podgorice, pa je slišal tako gorke, da jo je moral ves rdeč kmalu odkuriti. Izvoljen je za bodoče leto zopet ves stari odbor, pristopilo pa je zopet ravno vsled »Domoljubovih« hujskarij več novih čla-

nov, nekaj pa se jih še vpiše. In tako je tudi prav! V dejanju pokažimo, da se jih ne bojimo čisto nič in da so za vselej minuli časi, ko smo bili Dobrepoljci v strahu takim ljudem, kakor je Jaklič in pa njegovim podrepnikom!

o Gorenjske novice o

g **Železniki.** V spomin prijatelju † Janezu Demšarju. Že je bila zemlja odeta dne 22. t. m. v mračni plašč, že so ugasovale po izbah luči in mamice so polagale svoje ljubljenske s sladkimi nasmehi v gorke postelje. Človeku se je zdelo, kakor bi po trgu zavlada grobna tišina. Le v tvoji hiši, dragi Janez, je begala to noč tvoja družina; razsvetljena je naznanjala vsa hiša, da se vrši v njej izredno dejanje. Čulo se je pridušeno ječanje nedolžnih otročičev, ki so zastoj dvigali roke proti Križanemu, da naj te ohrani, da naj ti povrne zdravje, tebi, dobremu očetu osmerih sirot. Krčevit jok nedolžnih je ob 10. zvečer naznanil bližnji okolici vest, da si zapustil to solzno dolino, ti vzor jeklene volje — neupogljiv naprednjak! Bliskoma se je po trgu raznesla ta žalostna novica in v marsikateri hiši je snel potrtn gospodar s stene rožni venec in zmolil pobožno molitev za tvoj dušni mir. In kako tudi ne! Saj je bilo tvoje izkušeno sree odprto vedno bližnjemu v podporo, saj te je vse poznalo kot vsestransko delavnega moža. Ni ti zadostovala skrb za vzgojo svojih osmero otročičev. Tudi rana smrt drage ti zakonske družice, ki ti je prominula pred dobrim letom, ni upognila žilave tvoje delavnosti. Od ranega jutra do poznega večera si se trudil kot marljiva čebela. A tudi to ti ni zadostovalo, stopal si zvečer utrujen, bolehen, k sejani tuk. Sokola, Sodarske zadruga in Posojilnice in bil s svojim nasvetom nenadomestljiv. To tvoje intenzivno delo te je oviralo, da si odlašal zdravljenje in zaupal svoji koreniti naravi — a varal si se! Šel si iskat v bolnišnico zdravja pred par dnevi, a videč, da ga ne najdeš več, polastila se te je vroča želja, da bi počival na pokopališču pri Sv. Frančišku v družbi drage ti soproge. In res . . . Ena se tebi je želja spolnila: »V zemlji domači, da truplo leži . . .« Dopolnil si odmerjeno ti trnjevo pot, dragi prijatelj, spavaj sladko! »Saj zopet vid'no se nad zvezdami.« Oh, da bi se ti bila vsaj izpolnila vroča želja, preskrbeti svojim zapuščenim črvičem poklic po očetovsko. Z njimi vred plaka danes nebo in katero oko naj ostane še suho! Kdo naj ne plaka z vami, otročiči, ko začujete votlo bobnenje domače grude, ki bo padala na krsto ljubega očeta! Izgubili ste ga sirote, izgubili očeta in ž njim vse. A potolažite se, njegova prva prošnja pri Vsemogočnem je bila gotovo ta, da naj vas ne zapusti in vodi po potih poštenja. Zvonovi, zvonite...

g **Iz Železnikov.** V »Domoljubu« št. 4 se predbaciva napredni stranki, da dela

kakor tolovaji, ki zavratno in zahrbtno napadajo ljudi, da jih oropajo njih imetja. Zdi se nam nizko, odgovarjati na tako nesramne dopise, toda vendar hočemo dati vsaj nekoliko pojasnila. Očita se napredni stranki, da se vrši sedaj ovadba na ovadbo z namišljenimi hudobijami hudodelstva samo da bi klerikaleci ne smeli voliti. — Kdor ni nič zakrivil, se ga po našem mnenju ne more in ne sme kaznovati in ako »Domoljub« pita svoje bralce, (čujte!) da obdolženi ni klobase ukradel, tedaj je pač gotovo slabo informiran njegov dopisnik, ker kolikor je nam znano, je res ukradel klobaso in bil zato tudi obsojen pri sodišču v zapor. Tisto sijajno oprosteno je le laž onega, ki bi rad svoje dejanje prikri. Ako so pa naši klerikaleci res tako dobri in pohlevni ljudje, da nikomur nič žalega ne store, zakaj pa se je vršila na ovadbo nekega klerikalca pri stranki, ki je izjavila, da ne bo klerikalno volila, hišna preiskava, povzročena le z zlobnim namenem, dotičnega pripraviti ob volilno pravico! Namen se je, žal, deloma posrečil, toda v tako malem obsegu, da je pač naravnost sramotno za ovaditelja, ki je razkril javnosti radi malenkosti svojo hudobno naravo. Toda, kolikor je nam znano, bode ta podli denuncijant moral kmalu tudi sam v kisló jabolko ugrizniti; je pač tako, da kdor drugim jamo koplje, sam vanjo pade. Naš župan menda tudi ni ravno tako lahko dokazal svoje nedolžnosti. Morda želi, naj bi se zadeva še enkrat obnovila, ker gradivo imamo še na razpolago. Ko bi se naprednjaki ravno radi pravdali, tedaj bi bilo lahko vsaki teden par tožba radi klerikalnih nasilstev. Klerikaleci bi radi videli, da bi poginila napredna stranka, toda tega ne bodo dočakali, ker božja previdnost ne bo pripustila, poštene ljudi uničiti in smelo trdimo, da še nikdar ni bila napredna stranka tako krepka in čila, kakor baš sedaj, ko divja ljuti politični in gospodarski boj. Ljudi, ki koljejo in pobijajo, napredna stranka nima med seboj in le redko se pripeti kak obžalovanje vreden slučaj, kar pa pri klerikalni stranki na primer ni nič novega, ako gre v božjo voljo na videz vdani klerikalec v nedeljo k maši in na večer pa pobije magari svojega sorodnika. Je pač stvar okusa, s katero stranko človek simpatizira in žal, ne moremo pomagati, da v našem trgu vsi, večinoma bolj razsodni ljudje, ne gredo slepo za ošabnimi klerikalci. Dobijo se pri nas tudi ljudje, ki kaj radi naredijo iz muhe konja n hitro treba v časopise poročati, da bo širša javnost izvedela, kaka krivica se godi ubogemu župniku, ker gostilničarji sedaj hočejo župniku še pijance pošiljati v župnišče, toda kolikor mi poznamo gosp. župnika Marčiča in ravno on je eden izmed tistih usmiljenih Samaritanov, ki bi se usmilil pijanca, če ga pride prosit prenočišča. Glede dolgov bi se dalo od klerikalcev mnogo več poročati, kakor od naprednjakov in če ravno menijo, da bi bilo po-

trebno, napraviti za predmet »o dolgovih« v časopisih, pa naj pričnejo, toda tista juha, ki se bo iz dolgov izkuhalà, klerikalcem ne bo ravno dober tek napravila. Poznamo bogastvo klerikalnih prvakov in drugih. Pristašev mogočne S. L. S. je glavni namen, svoje nasprotnike ugonobiti in zato jim ni nobeno sredstvo preumazano. Povsod seveda tega ne morejo doseči, toda kjer le morejo, gotovo ne prizaneso. Toliko hudobije pač naprednjakom ni prirojene, ker ako bi obrtnik, ki je pristaš napredne stranke in še celo gostilničar, napravil prestopok tatvine, že zdavnaj bi bili po njem in nihče bi se ne oziral na rodbino. Mi poznamo takega obrtnika v bližnji okolici, ki je pristaš klerikalne stranke in nihče ni še z mazincem proti njemu namignil, kajti mi smo mnenja, da kar se človeku samemu ne zdi dobro, ne storimo drugemu. Kaj pomaga biti na videz vnet katoličan, če je pa v sreč krvooločni Turk. Radi župana se je že tudi mnogo pisalo in resnici na ljubo bodi povedano, da si želimo naprednjaki, naj bi bil naš bodoči župan vobče spoštovani in priljubljeni gospod Josip Globočnik, ker prepričani smo, da se dobi tudi ljudi med zmernimi klerikalci, ki bi bili z izvolitvijo gospoda Globočnika za župana zelo zadovoljni. Kar se pa tiče »interesantnosti« njegove osebe, kakor je »Domoljub« že enkrat poročal, se bomo pa že še pomenili, kdo je tisti.

g **Podnart.** Ciril - Metodova podružnica za Dobravo, Kropo, Kamno gorico, Podnart in Ljubno priredi dne 4. februarja 1912 v gostilniških prostorih g. Antona Pogačnika, župana v Podnartu plesni venček. — Iz prijaznosti sodeluje oddelek »Podbrežke Lire«. Spored: Petje. Šaljiva pošta in prosta zabava. Začetek ob 4. polpoldne. Vstop prost. Vsak ples stane 10 vinarjev.

g **Iz Nemilj pri Podnartu.** Zadnji čas so pisali časopisi veliko o medvedu, ki se je klatil po Ribčevi planini in Pešati. Res je, da se je klatila okoli Nemilj prava pravcata mrcina, ki jo je pa že odkurila po Jelovici. Ostal pa je pri nas drugi »Medved«, ki vtika svoj nos v vsakojake reči, ki ga nič ne brigajo. Nad tega »medveda« niso še šli lovci, pač pa so ga že suvali orožniki, ko se je nepoklican vtikal v občinske volitve v Podnartu. O tem naj bi Jakec kaj napisal v »Slovenca« ali »Domoljuba«, ne pa napadal in zbadal poštene ljudi. Ta »kosmatinec« je učil nekega volileca, naj le voli klerikalno, ker potem gotovo ne bo dobil pri spovedi »ta suho«, tudi če vsako noč posveti drugi reči, kot spanju. Celó jesen se je »medved« potikal po dolini in nadlegoval ljudi, da si je nabral masti pod kožo. Sedaj, ko se je okožil, jo je pa odkuril v mrzle kraje. To so se kuharice okoliških farovžev oddahnile, ker ta »mrcina« požre veliko, dasi je majhna.

Kolovratar.

g Njivice pri Podnartu. V »Domoljubu« št. na str. 41 pod: Selca«, se je neki klerikalni ljubitelj bližnjega spravil nad spoštovanja vredne osebe v tukajšnji okolici in tudi name. Moj današnji namen ni, odgovarjati na take sirovosti, ki se obsojajo same ob sebi, ker uspeh tega dopisa se je že pokazal. Takoj, ko so ljudje prebrali dotični dopis, je v tukajšnji okolici nekaj »Domoljubovih« naročnikov popustilo ta »krščanski« list, ter si rajši naročili pošten »Slovenski Dom«, saj so se še celo najhujše tercijalke in največji klerikalci v naši vasi zgražali nad tem dopisom; zato hvala lepa mu, da odpira ljudem oči. Tistega korajžnega možakarja pa, ki je oni dopis skupaj spravil, pa prosim, da mi naznani svoje ime, če se ga mogoče ne sramuje, da bom vedel, če je tudi pogumen tako, kot je v dopisu sirov. Ker pravi, da ima še dosti laži in obrekovanja, ali kakor on pravi materijala pripravljenega, ga prosim, naj pride le na dan z njim, samo svojega podpisa naj ne pozabi zraven, potem naj pa že bo kdor hoče, če je prav »Kiriki« z Dunaja.

Lovro Berce.

g Iz Rateč na Gorenjskem. Že od srede decembra imamo v občini »zaprtinjo«, to je — vsled kužne bolezni pri parkljati živini, je vsak promet z njo prepovedan. Ta bolezen je bila zanešana iz Rovt pri Trbižu. Bolezen se je hitro razširila, največ po občinskem napajališču, kjer se dve tretjini živine napaja. Zdaj je očitno, kako potrebno bi bilo za celo občino, da se napelje občinski vodovod na vse poglavitne dele vasi in se tamkaj napravijo napajališča. Tudi deželna cesta skozi vas, ki je zdaj pri tujcih vsled živinskih odpadkov na jako slabem glasu, bi pridobila. Pomislite vendar, vas s 142 hišami, pa ima samo eno občinsko napajališče sredi vasi in še eno drugo manjše. Tu, ravno pri glavnem napajališču, je bilo gnezdo vse kužne bolezni. Slišimo, da je občinski odbor pred par leti že sklenil, da se vodovod napelje na vse strani vasi. Vse je pa ostalo le na papirju. Deželni odbor je v to svrhu poslal svojega izvedenca, občini je pa menda odgovoril, da so drugi kraji še bolj potrebni vodovoda nego Ratečani. Zdaj pa imate! Kužna bolezen je huda nesreča za občane. Poginilo je več mlade živine; mleko, ki je prava podpora občanov, se ne sme izvažati. Vožnja lesa z gora, ki se more vršiti le ob snegu, je ustavljena. Živina pa doma leži ter žre in žre, nam pa primanjkuje krme in drv, ker jih ne smemo dovažati. Nujna potreba je, da dobimo vodovod na več strani. Deželni odbor bo gotovo tako dober, da bo potrebno ukrenil, da dobi občina za vodovod tudi podporo, saj je v novem občinskem odboru, kakor je poročal »Domoljub«, »samo en liberalce«.

Razširjajte od hiše do hiše „Slovenski Dom“.

o Notranjske novice o

s Shod narodno - napredne stranke. Za 28. januarja je sklicalo agilno narodno-napredno politično društvo za cerkniški okraj javen shod v Cerknici. Predsedoval je shodu, ki je bil tako mnogobrojno obiskan, da je bila velika dvorana Žumrova nabito polna, predsednik društva gosp. Anton Meden. Kot govornika in odposlanca izvrševalnega odbora narodno - napredne stranke sta nastopila državni poslanec gosp. dr. Ravnihar in deželni poslanec gosp. Ribnikar. Izvajanja obeh govornikov so vzbudila mnogo zanimanja med zavednimi poslušalci, mnogo navdušenja in pozornosti, mestoma pa tudi veliko ogorčenje, zlasti ko sta govornika slikala zakonolomno postopanje deželnozoborske večine. Osobito temperamentna izvajanja gosp. deželnega poslanca Ribnikarja, ki je na drastičnih izgledih dokazoval pogubnost gospodarstva sedanje deželnozoborske večine. — Žal, da so se naprednjaki cerkniške občine tako pozno odločili za nastop pri občinskih volitvah. Shod je dokazal, da bi se dal že pri teh občinskih volitvah doseči marsikak uspeh.

n Iz Blok. Že je preteklo precej časa, odkar se nismo oglasili nič iz našega kraja, ker smo pa zadnjič povedali o »hausbalu«, je pa naš presvitli Mramor s kaplanovo »čukarijo« vred ves zmešan in razburjen. Nič bi ne rekli, ako bi bile božje zapovedi tudi za čuke in klerikalce, a žalibog, so samo za nas liberalce. Malo pred časom tistega »hausbala« je naš kaplanček razgrajal na prižnici, kakor da bi na razbeljenem železu stal; veliko je imel govoriti čez hudobne liberalce in napredne časopise. Povedal nam je, da se vidi prepir in pretep pri družinah, ki čitajo liberalne časopise, posebno pa pri naprednjakih. Dober teden potem se je pa res pokazalo pri teh treh bloških kraljih vse slabo, posebno še v kvaterni petek pri Jurčetu, ker tudi on čita »Slovenski Dom«. Kaj ni to prst božji? Naš kaplan nam pripoveduje iz prižnice, da hočejo liberalci civilni zakon, a je ravno narobe. To se je pokazalo tisti petek, ko so bili klerikalci napravili zgodnji »hausbal«. Saj je bilo že omenjeno, kako sta brata Turka menjala za svoje žene, a nište bili zadovoljni. »Slovenski Dom« pa in naprednjaki so pri tem nedolžni. Kdor misli še s svojo glavo, bo bral še znanprej poštene liste, ne bo pa poslušal mlečnozobega kaplana, ki ravno toliko zastopi pri narodnosti, kakor zajec na boben.

n Bloke. Občinsko gospodarstvo. Preteklo jesen se je pri nas začel šolski pouk v novi šoli. Stara šola je pa ostala prazna. Mnogo, mnogo odbornikov je reklo, naj bi se stara šola porabila za kaplanijo. Ali naš Ježek noče tolike palače za stanovanje, mora pa ostati v stari kaplaniji. Šola, prej učiteljevo stanovanje,

se je oddala v najem za letnih 168 K. Ena šolska soba bi se porabila za bolnišnico, druga pa bi se lahko dala v najem. Ali brihtna glavica našega kaplana vloži hitro prošnjo na občinski odbor, naj eno sobo pusti brezplačno izobraževalnemu društvu. Ker je pa večina koruznikov v občinskem zastopu, se je tudi Čukom to dovolilo. Premisli, dragi bralec, kako se gospodarji z občino na Blokah in razsiplje občinski denar v farske nepotrebne namene. Ker so pa ti presneti liberalci vložili pritožbo proti gori omnjenemu sklepu, je to ubogega Matevža tako raztogotilo, da je predpreteklo nedeljo napovedal predavanje »pradajanje« Čukov, pri tem pa prebral pritožbo in vse tiste, ki so se podpisali proti sklepu občinskega odbora. Radovedni smo, kakšno dovoljenje ima ta mlečnozobi Matevžek. Obenem naj tu vprašamo slav. uredništvo »Slov. Doma« naj blagovoli odgovoriti, ako sme kaplan tako počenjati z možmi pred javnostjo. Da se potem pomenimo pred sodiščem. (Kaplan je hotel s tem tiste odločne ljudi, ki so se poslužili svoje zakonite pravice, sramotiti in terorizirati, kar pa ni dovoljeno. — Op. uredništva.)

n Iz Ledin. Zadnji »Domoljub« na vse pretege hvali Tratnika iz Korit, koliko je že strašansko dobrega in koristnega napravil za našo faro in sploh za občni blagor ljudstva in da ima mnogo več veljave in zaslonbe pri ljudeh, kakor pa od naprednjakov izvoljeni Matevž Novak. Hvali se tudi, da bi bil gotovo izvoljen on, ako bi bil kandidiral v občinski odbor, revež pač ni kandidiral zato, ker je že vnaprej vedel, da bi bil z vso njegovo zaslonbo in modrostjo imenitno propadel. Sicer pa oglejmo malo od bližje tiste hvalisane Tratnikove zasluge. Ko je Matevž Novak ustanovil prekorigno mlekarsko zadrugo, bil je ravno Tratnik tisti, ki je delal vse mogoče ovire in ko že ni mogel škodovati drugače, prepovedal je hoditi po nekeje poti mlekarni vodeči in že čez deset let prej obstoječi stezi, katera se nahaja slučajno na njegovem svetu. Ko je imenovani Novak ustanovil za našo občino tako zelo potrebno gasilno društvo, bil je zopet Tratnik, ki je nasprotoval ter izstopil sam in nahujskal še druge, da so izstopili. Matevž Novak bil je tudi ustanovitelj in je še dandanes načelnik tako koristni Ciril-Metodovi družbi, nadalje bil je zopet Novak, ki je preprečil župnikov namen, obremeniti občinarje z novimi velikimi občinskimi nakladami, ko je hotel napraviti v župnišču več nepotrebnih, dragih popravil. Sploh je Novak povsod pripravljen pomagati in delati, kjer se gre za koristi, bodisi občinske ali sploh občeljudske, nasprotno se pa od Tratnika nikdar še ni slišalo, da bi se kaj žrtvoval za občni blagor in koristi občine. Kar se je trdilo o našem župniku glede volitve, ostanemo pri tem in vzdržimo trditve v celem obsegu. Župnik je bolnika že zjutraj, to je pred volitvijo

obhajal, torej je izgovarjanje, da se mu je tako mudilo k bolniku, popolnoma laž, kar dokazuje tudi to, da ko je opravil volitev in preskočil cele vrste drugih volilcev, ki so že mnogo ur prej čakali, da pridejo na vrsto, se mu ni čisto nič mudilo in je šele pozno zvečer prišel domov, sicer pa njemu itak ni dosti za reševati duše, temveč za reševanje volitev. Sramuje naj se pa tudi »Lažiljubov« dopisun, ker imenuje človeka cigansko kljuse, ko vendar nima nikake podobnosti z njim — no, pa vsaj se od »Domoljubovih« dopisnikov itak ne more zahtevati omike, ker so priznani vsi duševno omejeni zaradi blagega političnega fanatizma. Glede izsilovanja glasovnic bi pač vi, ako bi o nas kaj vedeli, že zdavnaj prijavi sodišču. Gosp. Jelencu bi pa svetovali, naj se sam najprej pošteno opere, ker je mnogobolj potreben, kakor naprednjaki, vsaj vendar že vsak otrok ve, da je že dvakrat, ko je šel obhajati, izgubil štolo, a navzlic temu tudi brez nje opravil vse duhovske posle, kar bi izključno ne smel. Sicer pa, ako ne bode miru v »Domoljubu«, prijavimo v javnost o njem še reči, katere mu gotovo ne bodo ljube in za katere še javnost do sedaj ne ve. — **Po »Domoljubovem« takoimenovani mladi naprednjaki.**

Po slovenskih deželah

V Gabrovcu pri Proseku so do sedaj neznani tatovi vdrlji v hišo, kjer je nastanjena društvena krčma. Zgodilo se je to v noči med 27. in 28. m. m. Pobrli so vse, kar so dobili in poleg tega še veliko svoto denarja. Škode so naredili krčmarju, ki je šele pred kratkim prevzel gostilno, čez 600 kron. Pozor torej na tako nevarne uzmovičel!

V Brojenci pri Nabrežini se je dogodila pretečeni teden nesreča. Dva mladenca, eden iz Kranjskega, drugi iz Goriškega, sta zažigala mine. Ena teh se je pre zgodaj vžgala in fanta sta bila kar zasuta pod materijalom. Starejši je bil več, mlajši pa manjše poškodovan. Vendar pa gre obema na bolje in upati je, da oba okrevala. — V Brojenici, v smeri proti Nabrežini, išče namreč tržaška občina vode. V to svrhu se misli napraviti kakih 700 m dolgo galerijo pod zemljo. Kakih 65 m so jo že napravili, a delo gre silno počasi od rok. Proračunjeno je, da se bode to delo izvršilo v kakih treh letih. Da bi le ne bilo nesreč.

Razširjajte od hiše do hiše „Slov. Dom“.

Gospodarstvo.

Domaša obrt na kmetih na Ruskem.

Na drugem mestu smo sporočili, kako žalostno je končala vsa klerikalno-vladna akcija za povzdigo naše domače čipkarske obrti. Tudi druge podobne obrti pri nas ne morejo uspevati; imamo z njimi neprestano križe in težave. Tudi tam, kjer prispeva vlada s svojimi pripomočki, ne moremo nikamor naprej. Važna panoga dohodkov za našega kmeta bi se mogla iz tega razviti, če bi pri nas prišle glave, ki bi znale prijeti vse za pravi konec. Gotovo bi torej zanimalo naše čitatelje poročilo, kako uspeva podobna obrt med našimi slovenskimi brati, med ruskim kmetom, ki jo imenujejo kustarijo:

»Če ne rodi zemlja kruha, rodi kustarja«, pravi ruski kmečki pregovor. »Nekako moramo živeti,« pojasnjujejo vam kmetje, ko razlagajo vzrok, zakaj nastaja po kmetih domača obrt.

In res, kjer zemlja slabo rodi, kjer je je malo, ali kjer se kmečko ljudstvo ne more prehraniti s kmetovanjem, tam imajo kmetje na izbiro, da bodisi odidejo iz rodne vasi v mesto poiskati delo v tovarni, ali pa da se pečajo z domačo obrtjo doma. Večinoma so jim njih posestva tako prirasla na srca, da se ne morejo odtrgati od doma, izberejo si drugi način in postajajo kmetje-kustarji.

Vsporedno s slabimi letinami narašča število ruskih kustarjev, tako da štejejo sedaj okrog **osem milijonov duš**. Na leto zaslužijo okrog **9000 milijonov rubljev (okrog 22.865 mil. kron)**.

Glavni predmeti kustarske obrti so: ikone (svete podobe), igrače, usnje, lesni izdelki, samovarji, bižuterije, čipke, veznine, platnina, tkanine, žlice, noži, vilice, pletenine, ključavnice, drobnarije, emajl in mnogo drugega. Zanimivo je, da cvete na Volgi od leta 1812. v dveh vaseh pri Kostroni zlatarstvo, katerega so se naučili prebivalci od francoskih ujetnikov, med katerimi so bili zlatarji.

Domača kmečka obrt je prevelikega pomena, kot pa da bi mogla poginiti pod udarci tovarniškega proizvajanja; mnogo zemstev (ruski državni deli, nekako kot pri nas dežele) je posvetilo z vladno pomočjo svoje delovanje v njeno obrambo in zagotovitev cela leta.

Težave povzročajo prilagoditve kmečkega prebivalstva razmeram sedanjih časov. To prebivalstvo namreč ne pripisuje nikake važnosti natančnemu delu in pravočasni dobavi izdelkov. V moskovski in vjatski guberniji so ustanovila zemstva skladišča za surovine, katere dajejo za lastno ceno; namestila so nekaj izkušenih inštruktorjev, ki hodijo po vaseh in skušajo delovati za tem, da bi izdelki kmetov odgovarjali časovnemu povpraševanju.

Pri organiziranju te obrti se je izkazalo, da je zelo važen činitelj pri tem naravna sposobnost ruskega kustarja za delo v artjelu. A kaj je to: **artjel**? Artjel je gospodarska kolektivna zveza ljudi, ki so se združili in delajo na skupni zaslužek in izgubek. S to samopomočno obliko se srečujemo v ruskem gospodarskem življenju šestokrat. V artjel se združijo delavci, trgovci, pomočniki, kmetje, inženirji itd., in sicer v ta namen, da bi se izognili posredovanju podjetnikov. Takšna zveza more biti stalna ali pa od slučaja do slučaja. Ta nagnjenost na artjel je naravna posledica dolgoletne gospodarske oblike »občine« (skupna, zadružna last), ki šele sedaj počasi izginja, umikaje se novim gospodarskim oblikam: zasebnemu lastništvu. Toda občina je zapustila v ruskem življenju gotovi zmisel za zadružno podjetje. To se pojavlja dandanes na eni strani artjelja, na drugi pa v vedno bolj in bolj naraščajočem zadružnem gibanju.

Takšna rokodelstva, kot preja lanu in vezenje itd. ne zahtevajo mnogo osebja, zato jih vrše kmetje doma. Toda po drugih strokah pa združuje izdelovanje ljudi v manjše ali večje skupine, kot že kak izdelek zahteva. Tako na pr. izdelujejo ikone (svete podobe) v vladimirski guberniji artjelji, ki sestojijo iz nekoliko umetnikov, od katerih eden riše ozadje, drugi glavo, tretji telo, četrti dela rožice, peti napise. Takšen artjel je neomejno svoboden; vse dohodke si razdele člani (delavci) med se. Lenuha ali nesposobneža skupno izključijo, ali pa če ga iz usmiljenja puste, mu dajo takšno delo, kjer sam ne more ničesar pokvariti. Vsak artjel si izvoli starešino, ki zastopa artjel proti trejim osebam.

Kakšnih natančnih splošnih pravil ni. Vsak artjel je individualna enojka ter se ravna po svojih lastnih pravilih. V vsaki vasi so drugačne razmere. Na primer cela klobučarska rodbina opusti na jesen svoje gospodarstvo, si nakupi na nižnjemvolgogradskem trgu klobučevine in kož, odpluje kakih 200 vrst nizdol po Volgi v kako mesto, kjer si odpre delavnico za čepice, katere prodaja po krajevnih cenah. Poletu se vrne cela družina, iz treh rodov, nazaj na svoje posestvo. Mestno hišico, okna in vrata pa zabijejo z deskami.

Kostromski pilarji delajo stalno izven doma v artjeljih po 80 ljudi, razdeljenih na pare. Zaslužek razdele med seboj v enakih delih. Njih starešina je obenem gospodar, zastopnik, oskrbnik, skratka, vse. Glavno načelo pri vsem tem je **delitev dela in pravičnost**. Tudi ko neso pile na trg, se med nošnjo pil menjavajo vsi.

Kot že omenjeno, v vseh pojavih tega značilnega ruskega gospodarskega življenja se kažejo načela »občine«.

Treba je pripomniti, da se odlikujejo ruski izdelki domače obrti po eleganci in nenavadni okusnosti. Cenenost in okusnost sta odprle tem izdelkom pot že v tujino, in srečavamo se z njimi po Francos-

kem in Angleškem, tudi po Češkem.

Prvi poskus, kako vzbuditi pozornost Evrope na rusko domačo obrt v njenem celem obsegu, je napravil ženski odbor pod predsedstvom velkoknežne Elizabete Feodorove na pariški mednarodni razstavi leta 1900. Umetniška vrednost celo najneznatnejših teh predmetov, ki so bili tam razstavljeni, je vzbudila občudovanje vseh onih ljudi, ki še niso vedeli, da so se odlikovale s podobnimi lastnostmi vse potrebščine za vsakdanje življenje v starem in srednjem veku.

Sotrudnik angleškega svetovnega dnevnika »The Times« označuje zmisel za lepoto pri ruskem kустarju takole: »Bojim se, da bo treba še mnogo časa, dokler se vzgoji med angleškim ljudstvom oni čut in zmisel za lepoto, ki je tako prirojen ruskemu kmetu. Ona nežnost okusa pri neizobraženem pa nežnočutečem ljudstvu ima na sebi pečat čistostnosti in ginjaive priprostosti.«

Zadnji čas se je začela zanimati za kустarsko obrt tudi ruska vlada, ki uvršča vsako leto v proračunu v njegovo podporo po en milijon rubljev (2,5 milj. kron).

Ruski kmetje zaslužijo torej po zimi ogromno denarja. Tudi mi slovenski kmetje moramo posvečati temu vprašanju čim večjo pozornost. Imamo po Slovenskem tega precej. Skušajmo urediti stvar tako, da bo odgovarjala duhu časa. Pod to ureditvijo seve ne smemo misliti udušitve domačega obrta s prav »moderno« podražitvijo poslabšanega izdelovanja.

Prosimo svoje čitatelje in dopisnike, naj o tej stvari razmišljajo in naj nam pridno sporočajo svoje mnenje, skušnje itd. »Slovenski Dom« naj ne bo njih kmečki list le po imenu, temveč tudi s tem, da se bodo med nami kmeti začela razpravljati tudi naša lastna kmečka vprašanja. Zanimajmo se poleg »visoke« politike pred vsem za ona vprašanja, ki se tičejo naravnost nas in naših družin. Torej, kdo je je že kdaj razmišljal o propadanju domače noše in z njo zvezanih obrti i. t. d.?

Oglasite se!

LISTEK.

Nekaj iz italijanskih bojišč.

(Prosto po Macherju.)

Deževalo mi je letos v Milanu. Cele dni in cele noči je šel melanholičen jesenski dež raz svinčeno nebo. In mogoče sem tudi zato imel nevesele misli ter melanholične spomine. Hodil sem iz galerije v galerijo, pregledoval cerkve, pohajkoval po ulicah in neprenehoma čutil eno: pred 60 leti, da, še pred 50timi so hodili tod naši vojaki, naši domači fantje, si vihali brke, se spominjali na dom in si mislili: naj že vrag vzame to vojaščino. Poslali so

jih sem v to »sakramensko Italijo« braniti njih širšo domovino, čutili so, da jih tukajšnje ljudstvo sovraži, da jih proklinja, da jim zavratno otežkoča že itak neljubo službo — toda, kaj se hoče? »Prišel je befel od cesarja« — so peli po vojašnicah in služili in molčali, ker niso znali temu ljudstvu razložiti, da niti pri njih doma ni nič drugače... Videl sem jih se sprehajati po ulicah, videl sem jih korakati v četah na vežbališče, stati na straži pri palačah in skladiščih, in videl sem starega maršala, jezdil je na konju, majhen in zgrbljen od križev in težav, in njegove blede modre oči so gledale samozavestno po dolgih ulicah in visokih hišah: on, starec, je pokazal tem ljudem železno pest, on jih je pritisnil na tla, on je ohranil svojemu mlademu cesarju lombardsko kraljevino in Benečansko... In videl sem ga umirati v Villa Reale: bil je že vpokojen, toda ostal je na mestu svojih uspehov; kot lev je legel na svoj poslednji plen in umrl na njem kot bi ga bil hotel še s svojim mrtvim truplom braniti za bodoče...

A eno leto po Radetzkega smrti je izbruhnila vojna — in Lombardija je bila izgubljena —

Ta melanholični jesenski dež je še padal s svinčene neba, ko sem se peljal iz Milana proti Veroni. Kapljice so tekale po oknih vagona in zelena lombardska ravnina, porosena z nebeškimi solzami, je bila obupno žalostna. Strašna ravnina! Nikjer grička, nikjer višave, ploha v širjavo in v daljavo, ravna kot miza, najrodovitnejša tla v celi Evropi in eno najpripravnejših njenih odrov za bitke pehote, nepade konjenice in manevre topov. Ceste drže ob železnici, druge jo križajo, rečice ženo svoje bistre vode na jug v Pad, »očeta rek«, bela mesta in vasice kot da plavajo v morju tega blagoslovljenega zelenja — in jaz sem zopet videl množine belih avstrijskih sukenj, bili so to naši ljudje, šli so po teh potih s tornistri in nabitimi puškami, šli in šli, nevedoč, kam, in ne vedoč, zakaj. »Prišel je befel od cesarja...« In tolkli so se tu besno. Z bajonetom, kopiti so razbijali Lahom glave in pod bajonetom ali kopiti so padali sami... Ko je pa vse potihnilo, so prišli ljudje:

»Tristo čevljev jamo izkopali in vojake vanjo pometali, —« nato so nasuli nanje »neugašeno apno«.

Bujno vegetacijo ima ta Lombardija. Travniki z ogromno travo, drevje in trta se krvi pod težo sadja — bujna vegetacija!

Na rečicah pa stoje trdnjave. Brescia, Peschiera, sama Verona. Avstrija jih je svojčas postavila — saj je očitno solidno delo. In da so veljale milijone in milijone goldinarjev stare veljave, lahko dokaže temu, ki jih ni videl, naš državni dolg. Sedaj hodijo po zidovju laška straža in laški topovi zro s svojimi črnimi žreli po ravnini.

In ko je drdral vlak ob bregu Gardskega jezera, nisem gledal po njegovi vodi,

temveč sem se obrnil na desno. Nekako kilometer daleč tam stoji mal grič San Martino, eno uro naprej hoda višji hrib, na njem vasica, katere cerkev ima bel zvonik. Solferino. Tu se je odločila dne 24. rožnika leta 1859. usoda Lombardije. Na San Martino se je ubranil Benedek zmagovalno dvojni premoči pijemontski, pri Solferinu so pa Francozi nabili Avstrijce. Strašna nevihta in ploha je nastala popoldne proti koncu boja, toda ljudje se niso zmenili ter so se pobijali strahovito besno:

»Bila se je bitka, bila tam okrog Solferina, kri je tekla v potokih, bilo jo je do kolena.«

»Krv do kolena in mrtvih na kupe...«, pravi stara pesem.

V Villafranki se je potem sešel cesar Franc Jožef z Napoleonom III. in se odrekel Lombardiji. Popolnoma. Vse te, za avstrijske milijone zgrajene trdnjave, so bile odstopljene, ta rodovitni svet, pognojen z mlado krvjo in telesi priprostih vojakov, ta ponosna mesta — vse, vse je bilo izgubljeno...

Kmalu nato, tudi na desno od železnice, sem videl ob rečici Tione griček z mirno vasico. Imenuje se Custozza. Sedem let po Solferinu se je razbesnela v tem kraju zopet bitka — laška vojska je bila premagana, toda usoda Benečanskega je bila odločena, daleč od tod na severu, na polju pri Kraljevem Gradu. Cesar Franc Jožef I. je odstopil Benetke Napoleonu III., ki jih je izročil zedinjeni Italiji...

Melanholičen dež je šel po teh krajih, na ta prokleta bojišča in vse te priče nesmiselnih moritev. Deževalo je, ko je zapeljal vlak na tla naše širše domovine, raztrgani, belkasti oblaki so se valili po bokih strmih tirolskih gor, raz katere gledajo grozeče na jug trdnjave in utrdbe, zgrajene za strašen denar. Če bi ne bilo uniforem sprevodnikov, bi človek niti ne čutil, da je v dragi Avstriji. Trenta spominja i s krajino, i s kraji, pred vsem pa z jezikom še vedno na Italijo... Šele v Franzensfeste se človeku zdi, da je meja, a to pa leži že lepo visoko gori na Tirolskem...

* * *

Neprestano vidim te dni oni kraj od Milana do Verone, in dojm, ki sem jih tam čutil, mi do danes odmevajo po duši. Priklopitev Bosne in Hercegovine k Avstriji, jih je vzbudila. Dve pokrajini na apeninskem poluotoku je izgubila Avstrija vsled zlih okoliščin v mladosti sedanjega vladarja, drugi dve pokrajini na balkanskem poluotoku vrača stari cesar državi, »katere prvi služabnik je«. Posrečilo se mu je to še v poznem večeru življenja, zanj osebno pomeni to dejstvo največji triumf njegovega vladanja, pomirjevalec, harmoničen akord njegove politike izven meja. Je to zadovoljnost, kot jo je nekako čutil stari Radetzky v Vila Reale v Milanu.

Listnica uredništva.

M. M. D-o.: V takšni obliki radi po-manjkanja prostora ni šlo. Priporočamo se za kak dopis. — K. R.: Kako naj dopisujete? Kako se človek nauči plavati? Na suhem? Ne, v vodi. Tudi dopisovanja se naučite najlepše sami z dopisovanjem. Nič ne de, če bi treba kaj črtati. Per aspera ad astra! Pričakujemo nadaljevanje.

Dopisniki! Oglajajte se pridno z dopisi. Saj ni treba vedno le politične vsebine. Tudi druge stvari iz svojih krajev nam sporočajte. Pri osebnih prepirih ne poročajte osebnosti, pač pa tudi v teh osebnih prepirih lahko vedno dobimo ven jedro, zanimivo za javnost. Vsak naj si bo svest, da je dopis vezitnica dopisnikova. Dopisnik je vez svojega kraja z javnostjo. Zato naj bodo vsi dopisi vedno stvarni, resnični!

Čitatelji! Sporočajte nam svoje želje glede lista. Te svoje želje najložje izrazite, da po možnosti takoj sami napišete kaj takega, češ, kar po vašem mnenju list potrebuje.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Valentin Kopitar.

Loterijske številke.

Dvignjene v soboto, dne 27. januarja 1912.

Trst: 83, 49, 29, 37, 48.
Linc: 27, 89, 3, 74, 37.

Dvignjene v sredo, dne 31. januarja 1912.

Praga: 74, 66, 61, 75, 56.

Učenko

staro 14 let, za trgovino na deželi sprejme
Fran Skubic, Zaversnik 14, Šmartno pri Litiji.

RAZGLAS.

Vsi gozdi rajnega gospoda Franceta Omersa iz Kranja, kateri leže v Besnici in kateri so postali last gospe Pavle Sajovic iz Tacnja pod Šmarno goro, se bodo prodali

na prostovoljni

Javni dražbi

dne 6. februarja 1912.

Razprodaja in dražba teh gozdov se bode vršila **na licu mesta, v Besnici.**

Ti gozdi se bodo prodali po posameznih parcelah, katere merijo približno 2 do 4 johe. — Vsakdo, ki se zanima za nakup teh gozdov naj pride dne 6. februarja 1912 **zjutraj ob 8. uri v Besnice k „Mahavu“** od koder se podajo vsi udeleženci naravnost v gozd na lice mesta k dražbi. — Natančnejša pojasnila daje in vabi k obilni udeležbi

Pavla Sajovic,

veleposestnika soproga v Tacnu.

Kmečka pisarna narodno-napredne stranke.

Vodstvo narodno-napredne stranke je ustanovilo v svojem tajništvu posebno kmečko pisarno, ki je na razpolago vsakemu naprednemu kmetovalcu za popolnoma brezplačni pouk o vseh političnih, upravnih, davčnih, pristojskih in vojaških zadevah. Izključene pa so zasebne pravde.

Pisarna bo poslovala za sedaj le pisмено in vsak napreden kmetovalec, ki je potreben kakoršnegakoli pouka v zgoraj navedenih strokah, naj se obrne zaupno s posebnim pismom, kateremu je priložiti 10vinarsko znamko za odgovor (ako se želi odgovor v priporočenem pismu, pa 35vinarsko znamko) na: Kmetško pisarno narodno-napredne stranke v Ljubljani, Wolfova ulica 10.

Ob sebi umevno je, da je pisarna na razpolago tudi naprednim kmetским županstvom.

Biser

med vsemi žitnimi kavami je
Franckova Perl-rž.

I Vsak požirek iz škodelice potrjuje :-: premoč te fine kakovosti. :-:

K vsaki

žitni kavi pa je, da se doseže v resnici poln okus in lepa, okusna barva, treba pridejati malo porcije

pravega zagreškega : Franckovega : dodatka za kavo.

Obe vrsti se dobita v vsaki . . . špecerijski trgovini. . .



Za živinorejce

priporočna

klajno apno, redilni prašek za konje, govejo živino in svinje. Fluid za konje, grenko sol, zmlet kolmoš, encian i. t. d.

„ADRIJA“

drogarija, kones. prodaja zdravilnih zelišč in strupov za lovske in tehnične namene v Ljubljani, Šelenburgova ul. št. 5. Naročila se izvršujejo z obratno pošto.



Zahvala.

Prisrčno zahvalo izrekamo vsem prijateljem in znancem, ki so spremili našega preblagega očeta, gospoda

Jožefa Klinca

k večnemu počitku, posebno pa č. č. gg. župniku v Soteski in kaplanu v Toplicah, slav. toplišskemu pevskemu društvu za ganljivo petje, in vsem iz daljnih in bližnjih krajev, ki so se udeležili velikega spreveda ali pa kako drugače izkazali svoje sožalje. 13

GORENJEPOLJE, dne 29. januarja 1912.

Za rodbino Klinčev: **Anton Klinc.**

Zrčne cene v Ljubljani

	Cena			
	od		do	
	K	h	K	h
1 kg govejega mesa I. vrste . . .	1	80	2	—
1 " " " II. " . . .	1	60	1	80
1 " " " III. " . . .	1	20	1	70
1 " telečjega mesa . . .	1	72	2	—
1 " prašičjega mesa (svežega) . . .	1	80	2	00
1 " " " (prekajenega) . . .	1	90	2	—
1 " koštrunovega mesa . . .	1	50	1	60
1 " jagnjetovega mesa . . .	1	60	1	80
1 " kozličevega mesa . . .	1	80	2	—
1 kg masla . . .	2	50	2	60
1 " masla surovega . . .	2	40	2	50
1 " masti prašičje . . .	2	00	2	16
1 " slanine (špeha) sveže . . .	1	72	2	00
1 " slanine prekajene . . .	1	92	2	—
1 " sala . . .	1	92	2	—
1 " surov. margarinkega masla . . .	1	90	2	—
1 " kuh. margarinkega masla . . .	1	90	2	—
1 jajce . . .	—	08	—	9
1 l mleka . . .	—	20	—	—
1 " " posnetega . . .	—	08	—	10
1 " smetane sladke . . .	—	0	—	—
1 " " kisle . . .	—	90	1	00
1 kg medu . . .	1	40	1	50
1 " čajnega surovega masla . . .	3	27	3	60
1 piščanec . . .	1	30	1	60
1 golob . . .	—	44	—	48
1 raca . . .	2	90	3	30
1 gos . . .	6	50	7	—
1 kapun . . .	—	—	—	—
1 puran . . .	00	—	00	00
100 kg pšenične moke št 0 . . .	35	60	—	—
100 " " " " 1 . . .	36	20	—	—
100 " " " " 2 . . .	35	80	—	—
100 " " " " 3 . . .	35	—	—	—
100 " " " " 4 . . .	34	30	—	—
100 " " " " 5 . . .	33	60	—	—
100 " " " " 6 . . .	32	60	—	—
100 " " " " 7 . . .	30	—	—	—
100 " " " " 8 . . .	20	—	—	—
100 " " " " " . . .	25	—	—	—
100 " koruzne moke . . .	47	—	—	—
100 " ajdove moke . . . I. . .	45	—	—	—
100 " ajdove moke . . . II. . .	32	—	—	—
100 " ržene moke . . .	—	—	—	—
1 l fižola . . .	—	28	—	38
1 " graha . . .	—	36	—	40
1 " leče . . .	—	32	—	36
1 " kaše . . .	—	24	—	26
1 " ričeta . . .	—	22	—	22
100 kg pšenice . . .	24	—	—	—
100 " rži . . .	21	50	—	—
100 " ječmena . . .	19	—	—	—
100 " ovsa . . .	21	—	—	—
100 " ajde . . .	22	—	—	—
100 " prosa belega . . .	19	—	—	—
100 " " navadnega . . .	—	—	—	—
100 " koruze, nove . . .	20	—	—	—
100 " krompirja . . .	9	—	9	50

Lesni trg.

Cena trdemu lesu 9-50 do 10 K.
Cena mehkeemu lesu 8 do 8-50 K.

Trg za seno slamo, in steljo

Na trgu je bilo			
voz sena	6	—	6 50
" slame	5	00	5 50
" stelle	2	00	2 10
" detelja	6	50	7 00